

w. wielkopolskie 15.

Egz. II

Stowarzyszenie Naukowo-Techniczne
Inżynierów i Techników Rolnictwa
WOJEWÓDZKA GRUPA RZECZOZNAWCÓW
61-712 Poznań, Al. Stalingradzka 5/9
pokój 212, tel. 517-73 w. 60

PARK DWORSKI

FALMIEROWO

gm. Wyrzysk - woj. Pila

6597
1579

ARCHIWUM
OŚRODEK OCHRONY
ZABYTKOWEGO KRAJOBRAZU
ul. Szwoleżerów 9 tel. 621.62.41 w. 244

Woj. inw. 1549 dep.
~~BIBLIOTEKA~~
Zarządu Ochrony i Konserwacji Zesp. Pałac.-Ogrod.
Muzeum Narodowego w Warszawie
ul. Szwoleżerów Nr 9. tel. 29-67-78

Mr inw. 1579 dep.

Stowarzyszenie Naukowo-Techniczne
Inżynierów i Techników Rolnictwa
WOJEWÓDZKA GRUPA RZECZOSZAWCÓW
61-712 Poznań, Al. Stalingradzka 5/9
pokój 212, tel. 517-73 w. 60

Stowarzyszenie Naukowo-Techniczne
Inżynierów i Techników Rolnictwa
WOJEWÓDZKA GRUPA RZECZOSZNAWCÓW
61-712 Poznań, Al. Stalingradzka 5/9
pokój 212, tel. 517-73 w. 60

EWIDENCJA

parku dworskiego

w Falmierowie

Gmina: Wyrzysk

ARCHIWUM
OŚRODEK OCHRONY
ZABYTKOWEGO KRAJOBRAZU
ul. Szwoleżerów 9 tel. 621 62 41 w. 244

Nr inw. 1579 dep.

Rodzaj dokumentacji	Katalog parków woj. pew. tom
Autorzy opracowania	mgr inż. Zofia de Mezer - Uciechowska mgr inż. Tadeusz Uciechowski mgr inż. Antoni Zieliński mgr Kazimierz Zygmund
Konsultanci	<i>Weryfikator</i> Rzecznik <i>CTR</i>
Zlecniodawca	Urząd Wojewódzki w Pile Wydział Kultury i Sztuki Wojewódzki Konserwator Zabytków mgr inż. Hiolli Rataj upr. nr 6020/Pz.774
Rok opracowania	1976
Miejsce przechowywania niniejszego opracowania	Nr.inw.

METRYCZKA PARKU - OGRODU

1.	Adres:	miejscowość/dzielnica, ulica, nr/		gmina:	powiat:	województwo:
		Falmierowo		Wyrzysk	-	pilskie
2.	Nazwa parku:	aktualna:	brak		dawna:	brak
3.	Rodz.parku i stan jego zachowania:	park dworski ;		stan ogólnie dobry		
4.	Czas powstania:	poł.XIX w.				
5.	Położenie parku:	przy trasie Wyrzysk - Łobżenica				
6.	Powierzchnia parku:	ogółem ha - 4,8	w tym wód ha -	brak	czy są na niej budynki i jakie - dwór, pawilon letni ,kaplica	
7.	Użytkownik parku:	Państwowy Dom Opieki Specjalnej				
8.	Czy jest w rejestrze	data i numer rejestru -		brak		
		pomiar z syt.-wysokościowy -		brak	inwentaryzacja zieleni: brak	
9.	Istniejące dokumentacje /data i autor/	studium historyczne -		brak	założ.techn - ekonomiczne brak	
		techniczne, branżowe dokumentacje i ekspertyzy -		brak		
10.	Przeprowadzone dotychczas ekspery tyzy remonty:	brak				

I K R O T K A A N A L I Z A H I S T O R Y C Z N A

1/ E w o l u c j a u k ł a d u p r z e s t r z e n n e g o

Falmierowo w XIX w było dużym, ponad 1000 - hektarowym majątkiem , do którego należało również 70 - hektarowe jezioro Falmierowskie .

W ówczesnym parku znajdował się " zamek " ze szklanym dachem , który uległ pożarowi 2.03.1926 r..Zachowały się jedynie zabudowania gospodarcze . Sąsiednia gorzelnia została wybudowana w 1864 r. . Zamek /i gorzelnia/ był własnością hrabiego von Ramm - kupił on majątek Falmierowo od skarbu państwa w II poł. XIX w .. W 1926 r. na miejscu spalonego zamku wybudowano nowy pałac w stylu neorenesansowym , z bramą wjazdową od strony szosy. Przed pałacem był wówczas duży klomb / z agawą / . Na miejscu obecnej polany zlokalizowane było również prawdopodobnie alpinarium /"steigarten"^w/. Żoną ostatniego właściciela była siostra gen.Eryka von Witzlebena , który brał udział w lipcu 1944 r. w zamachu na Hitlera.

Ostatni właściciel Falmierowa znany polakożerca opuścił pałac w 1945 r., przebywa obecnie w RFN. Na pobliskim cmentarzu znajduje się grób jego brata Hansa von Ramm.

Po II wojnie światowej pałac zaadaptowano dla Państwowego Domu Rencistów a od 1947 r. jest tu Państwowy Dom Pomocy Specjalnej dla dorosłych.

Pałac posiada zabudowę - 517 m². Wewnątrz budynku zachowały się 3 wspaniałe witraże. W 1976 r. budynek poddano remontowi.

2/ Dawne plany

Dawnych planów nie odnaleziono.

3/ Źródła do dziejów parku

- wywiad z dyrektorem Państwowego Domu Opieki Specjalnej
- " z rybakiem^u hr. von Ramm , mieszkańcem Falmierowa,
- " z ob. Bielickim - pracownikiem majątku od 1930 r.

II. CHARAKTERYSTYKA STANU ISTNIEJĄCEGO

1. Układ przestrzenny

Park położony jest wzdłuż szosy Wyrzysk - Łobżenica. Dojazd do byłego dworu prowadzi od skrzyżowania szosy z torami kolei wąskotorowej, wzdłuż południowego skraju parku. Budynek dworski położony jest w osi wschód-zachód w zachodniej części parku. W kierunku tym od dworu rozciąga się duża polana widokowa obwiedziona żywopłotem z ligustru / nowe nasadzenia/. Efekt psuje pobudowany niedawno parterowy pawilon letni dla pensjonariuszy. Poza tym na polanie tej rosną dwa dęby szypułkowe odmiany piramidalnej. Alejki w zasadniczej części parku dzielą drzewostan na mniej więcej równe części. Przebieg ich został prawdopodobnie nie zmieniony. Od strony szosy park ogrodzony jest murkiem z cegieł. Północny skraj parku graniczy kolejno z sadem oraz ogrodnictwem /budynek iszkłarni/. W części tej znajduje się również kapliczka zbudowana po II wojnie światowej. Część zachodnia /między budynkiem

dworskim a granicą parku/ posiada dwojaki charakter. Tuż przy granicy z gorzelnią porasta wysoki drzewostan, a przed budynkiem znajduje się mały parter ogrodu zawierający formowane krzewy, cyprysiki oraz rabaty kwietnikowe. Sąsiedztwo gorzelni ~~wilnie~~ powoduje silne zanieczyszczenie powietrza dymami oraz nieprzyjemnymi zapachami.

Park zachowany jest w swych pierwotnych granicach.

2. ~~Skrót~~ Skrócona inwentaryzacja roślin:

Dokonano pomiaru pierśnic wszystkich drzew przyjmując jako próg grubości 15 cm. Wyniki zawarto w tabeli załączonej do niniejszego opracowania.

W drzewostanie parkowym najliczniej reprezentowane są następujące gatunki:

- klon zwyczajny /*Acer platanoides*/,
- grab pospolity /*Carpinus betulus*/,
- grochodrzew pospolity /*Robinia pseudoacaccia*/,
- jesion wyniosły /*Fraxinus excelsior*/,
- kasztanowiec zwyczajny /*Aesculus hippocastani*/,

- lipa drobnolistna /*Tilia cordata*/,

poza lipami tworzącymi drzewostan występują tu dwa egzemplarze o cechach drzew pomnikowych / obwód 500 i 400 cm/. ich stan zdrowotny jest dobry. Oba drzewa rosną przy południowej granicy parku.

Mniej licznie występują pozostałe gatunki takie jak:

- jodła pospolita /*Abies alba*/ przy parterze ogrodowym,

- dąb szypułkowy /*Quercus robur*/ - w części południowo-wschodniej rośnie egzemplarz zasługujący na ochronę, jego obwód pnia sięga 400 cm, a stan zdrowia jest dobry. Na polanie rosną dwa okazy dębu szypułkowego formy stożkowej /*Q.r.var fastigiata*/,

- świerk pospolity /*Picea excelsa*/,

- buk zwyczajny /*Fagus silvatica*/ - w tym 1 egzemplarz zasługujący na ochronę, o obwodzie pnia 520 cm i dobrym stanie zdrowotnym.

- wiąz polny /*Ulmus glabra*/,

- giąg jednoszyjkowy /*Crataegus monogyna*/,
- brzoza brodawkowata /*Betula verrucosa*/,
- żywotnik zachodni /*Thuja occidentalis*/,
- choina kanadyjska /*Tsuga canadensis*/,
- sosna Weymutha /*Pinus strobus*/,
- sosna czarna /*Pinus nigra*/,
- Topola /*Populus sp.*/,
- Orzech włoski /*Juglans regia*/.

Drzewostan parkowy tworzy wysokie zwarte kompleksy przede wszystkim w części przyległej do szosy, doskonale oddzielając budynek dworski od ruchu ulicznego. Poza tym skupia się wzdłuż całego obrzeża parku tworząc w całości otulinę. Stan zdrowotny drzewostanu jest dobry, brak śladów żerowania szkodników.

Warstwa krzewów reprezentowana jest przez:

- bez czarny /*Sambucus nigra*/,
- jaśminowiec wonny /*Philadelphus coronarius*/,
- wiąz polny odm. korkowa /*Ulmus glabra* var. *suberosa*/,

oraz odrosła buka i grabu.

Skupiny są mniej więcej równomiernie rozrzucone po całym drzewostanie parkowym.

Runo reprezentowane jest licznie przez trawy -
- wiechlina, życica, kupkówka oraz bodziszek, tojeść,
żywokost i inne.

3. Analiza stopnia zachowania układu zabytkowego:

Część parku porośnięta zwartym drzewostanem /wraz z istniejącymi alejkami/ prawdopodobnie nie uległa zmianie od czasu założenia parku. Część z polaną widokową z rosnącymi na niej dębami o formie stożkowej, została zmieniona na skutek wybudowania pawilonu oraz ośsadzenia skraju polany ligustrem.

Część parterowa prawdopodobnie również nie uległa zmianie.

Niewielką część parku /skraj północno-zachodni/ przeznaczono pod ogrodnictwo i skład opału.

4. Rola obiektu w krajobrazie:

a/ zurbanizowanym:

Bryła parku wkomponowana jest prawidłowo w kraj-

obraz wsi. Szpeci panoramę wysoki komin gorzelni,
który jest usytuowany tuż przy granicy parteru.

b/ naturalnym: -

pierzśn cm	gatunek drzew - ilość																			
	Brz	Lp	Kl	Js	Wz	Db	Bk	Ch	Gb	Kaszt	Rob	Socz	Ol	Gr	Tr	Gr	So	Sw	Jd	Md
15	1	2	13	1	2			1	6		2			3						
20	1		13		1			1	16		2			1				1		
25	1	5	18	5	2				18	4	7								4	
30		1	15		3	1			15	5	5								4	
35		2	15	2	1	2			6	3	3							1	2	
40		2	14	2	1					2	6		2		1				2	
45		5	11	12		1				6	6	1							1	
50		4	7	7		1	1	1	2	2	4							1		
55	2	5	2	1		1			1	5	3									
60				1		2				2	2							1		
65		2							1	2	2									
70			1								1									
75											1						1			
80		1	1	1																
85		1																		
90																				
95						2	1													
100																				
110																				
115																				
120																				
130																				
140																				
Razem:	5	30	110	32	10	10	2	2	64	31	44	1	2	4	1	-	1	4	13	-

III. WNIOSKI DOTYCZACE:

1. Granicy ochrony konserwatorskiej w zakresie:

a/ ochrony układu parku:

Granica ta równoznaczna jest z obecną granicą parku.

b/ ochrony ekologicznej:

Wzdłuż ogrodzenia w części północnej, wschodniej i południowej oraz 300 m od granicy zachodniej.

Gorzelnia wówczas znajdzie się w strefie ochronnej i konieczna będzie instalacja aparatury oczyszczającej dymy.

c/ ochrony widokowej:

Jak w p-cie b.

2. Ewentualnej zmiany dotychczasowego sposobu użytkowania parku:

Użytkownik w pełni wykorzystuje walory spacerowo-wypoczynkowe parku i nie zachodzi potrzeba zmiany użytkownika.

3. Zakresu niezbędnej lub pożądaney renowacji:

Ponieważ park nie jest obecnie dewastowany /pawilon jest używany przez pensjonariuszy zakładu jako miejsce wypoczynku czynnego/ nie proponuje się zmiany układu i żadnych prac renowacyjnych z wyjątkiem bieżącej pielęgnacji, konserwacji i właściwych zabiegów ochrony ~~chaskin~~ / usuwanie zagrożonych szkodnikami drzew/.

WNIOSEK KOŃCOWY:

Park zasługuje na ochronę konserwatorską.

fot 1/
Elewacja za-
chodnia parku

fot 2/
Pałac od stro-
ny drzewosta-
nu parkowego

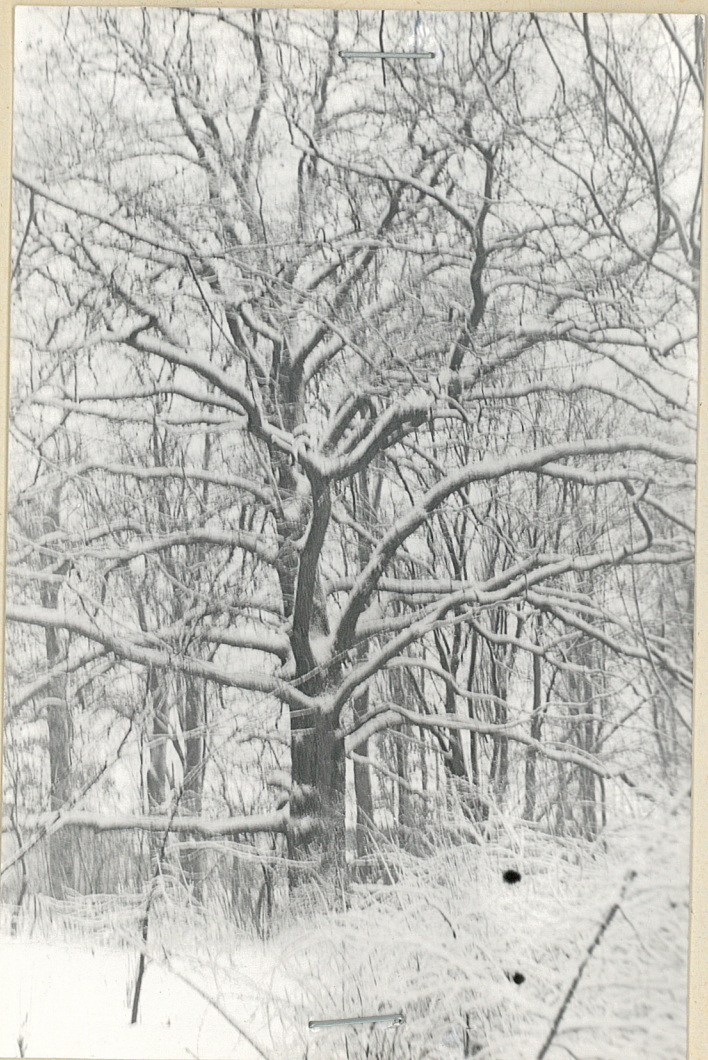
fot 3/
Widok pawilo-
nu letniego
na tle pałac

fot 4/
Pomnikowa
lilpa

fot 5/
Gorzelnia
źródło za-
nieczyszcze-
nia

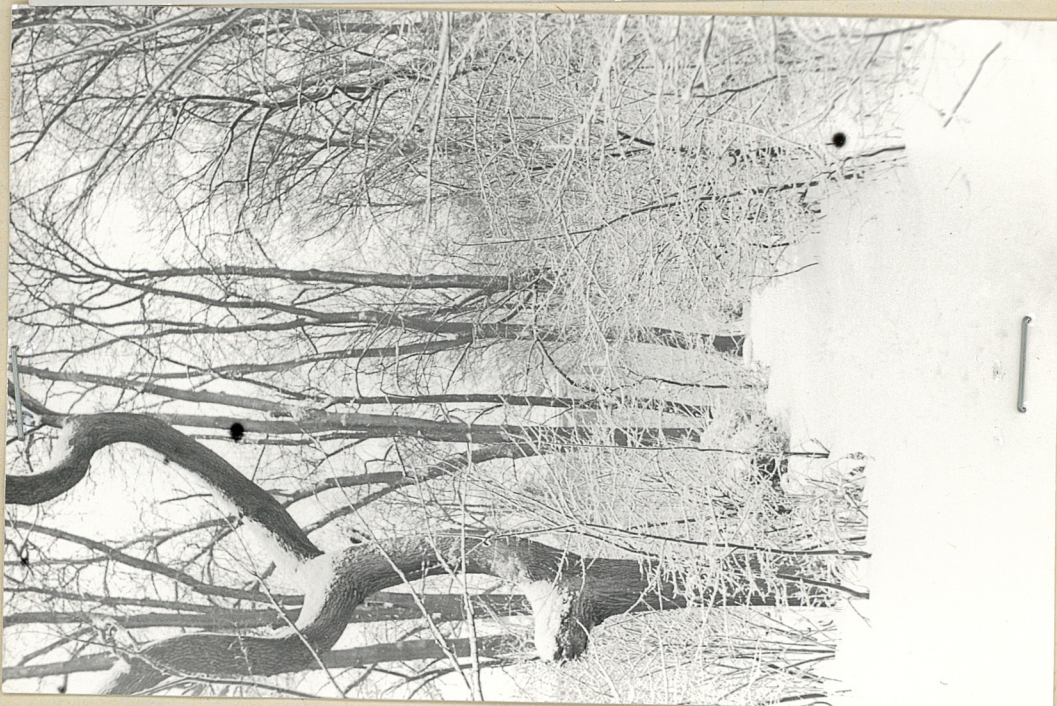
fot 6/
Dąb szypuł-
kowy o wy-
miarach
pomnikowych

fot 7/
Widok pawilonu let-
niego w tle
drzewostan

fot 8/
Drzewostan
parkowy z
murem i
ogrodzeniem
z siatki

fot 9/
Fragment
drzewostanu
parkowego

fot 10/
Drzewostan
parkowy z
odrostami
grabu i klonu

fot 11/
Fragment
drzewostanu
z dnem szy-
pułkowym
odmiany kolum-
nowej

PARK DWORSKI

FALMIEROWO

GMINA WYRZYSK

Skala 1:1000

LEGENDA:

- Budynki
- Poj. drzewa /liśc, igł./
- D-stan parkowy
- Drzewa pomnikowe
- 1 - Lipa drobnolistna
- 2 - Buk pospolity
- 3 - Dąb szypułkowy
- 4 - Sosna czarna
- 5 - Sosna Weymutha
- Kierunek fotogr.
- Ogrodzenie siatkowe
- " - /mur/

- Granica ochr. układu parku
- Granica ochr. ekologicznej